

Cerkariedermatitt (svømmerkløe)

Kløende utslett som skyldes en allergisk reaksjon når blodikterlarver (cerkarier) trenger inn i huden hos personer som bader i ferskvann. Sykdomsbilde kalles også *svømmerkløe*. De voksne iktene er schistosomamark som har vannfugler som hovedvert og snegler som mellomverter. Iktenes egg kommer ut i vannet med fuglens ekskrementer. Her klekkes en liten miracidielarve som trenger inn i visse sneglearter. I sneglen utvikler larven seg til en sporocyste som danner nye sporocyster som igjen utvikler tusenvis av cercarier. Disse svømmer på varme, solrike dager mot overflaten for normalt å trenge inn gjennom føttene til fugler og videre til de store blodårer. Mennesket kan betraktes som en feilvert.

Cerkariene finnes mest på grunt vann, og barn er derfor mest utsatt. Cercarier forekommer helst i perioder med varmt vær hvor vanntemperaturer over 20°C gjør at sneglene avgir store mengder cercarier. Da kan flere mennesker få plagsomme utslett.

Cercarier kan i sjeldne tilfeller forekomme i sjøvann med sjøfugler som hovedvert.

I tropiske deler av verden forekommer en alvorligere, vanligvis kronisk sykdom – schistosomiasis – forårsaket av schistosomaikter.

Smittemåte

Cercarier svømmer fritt i overflatevann og kan trenge noen millimeter inn i huden hos badende. Cercariene dør raskt, men kan gi opphav til allergisk reaksjon. Smitter ikke fra person til person.

Inkubasjonstid

Sensibiliseringsperiode på ca. en uke. Ved ny eksponering vil symptomer komme raskt.

Symptomer og forløp

Ved først gangs kontakt kan enkelte oppleve prikking og stikking i huden. Ved gjentatte eksponeringer kan enkelte utvikle en allergisk reaksjon med kløende makulopapuløst utslett som likner myggstikk. De fleste som kommer i kontakt med cercarier vil ikke reagere allergisk, men enkelte kan utvikle meget sterke reaksjoner. Varighet ca. en uke.

Diagnostikk

Diagnose stilles vanligvis ved anamnese (kløende utslett etter bading) og klinikk. Iktene kan påvises ved å samle inn snegler i glass og studere vannet i mikroskop.

Forekomst i Norge

Cercarier er ikke uvanlig på varme, solrike dager i de

fleste innsjøer i hele landet nord til Helgeland, vanligst på Sør- og Østlandet.

Behandling

Symptomatisk behandling. Antihistaminer, kortisonkremmer og kløestillende midler.

Forebyggende tiltak

En innsjø med cercarier kan benyttes til bading, men publikum bør informeres om faren for at cercarier kan være tilstede i varme perioder med mulighet for påfølgende ubehag for enkelte badende. Personer som på varme somre vil unngå sykdommen bør:

- bade i områder av vannet som ikke inneholder mye snegler, dvs. unngå områder med mye vegetasjon i vannet.
- unngå strender som er påvirket av pålandsvind da cercariene kan konsentreres i slike områder
- om mulig unngå grunne områder der cercariene kan samles, og heller bade fra flytebrygger.
- tørke seg godt med håndkle rett etter badet
- om mulig dusje med en gang man kommer opp av vannet.

Enkelte påstår at vannfaste solkremmer reduserer parasittens mulighet for å trenge seg inn i huden hos mennesker. Dette er imidlertid ikke vitenskapelig bevist.

Meldings- og varslingsplikt

Ikke meldingspliktig til MSIS, men kommunelegen bør varsles ved flere tilfeller.

Gresk: kerkos (hale)